

18/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

מהי ראיה פורנזית והאם היא מספיקה להרשעה בפלילים?

בית המשפט פוסק אם אדם אשם או לא בהליך הפלילי על סמך הראיות שמגישה לו המשטרה. ראיות אלה הן מסוגים שונים ולכל אחת משקל אחר בקביעת ההרשעה או הזיכוי של הנאשם. ראיה פורנזית היא ראיה מדעית כגון דגימת DNA, טביעת אצבע וכדומה. אמנם בית המשפט יכול להרשיע אדם על סמך ראיה פורנזית בודדת, אולם יש כמה תנאים שצריכים להתמלא כדי שראיה זו לא תיפסל. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא מהי ראיה נסיבתית, מהי ראיה פורנזית, מהם סוגי הראיות הפורנזיות ומה משקלן במסגרת ההליך הפלילי.

כיצד מתבצע תהליך הסקת המסקנות במשפט פלילי

דיני הראיות מהווים את אחד מענפי המשפט הפלילי, לצד דיני העונשין והפרוצדורה הפלילית. עבירה נסיבתית היא ראיה שנלמדת מנסיבות ביצוע הפשע ואשר ממנה בית המשפט מסיק כי העבירה אכן התבצעה לפי גרסת המאשימה. בהליך המשפטי על בית המשפט לקבוע האם הנסיבות שהונחו לפניו הן הוכחה מעל לספק הסביר על אשמתו של הנאשם. לשם כך הוא מבצע שלושה מבחנים:

□ בדיקת כל נסיבה בודדת שהוגשה והאם אפשר לבסס את ההרשעה רק באמצעותה.

□ בדיקת כלל הנסיבות שהוגשו ובדיקה האם השילוב ביניהן מבסס את ההרשעה.

□ בחינת היפותזות אחרות למסקנה המפלילה.

הראיה הפורנזית היא ראיה נסיבתית, דהיינו היא מוכיחה את נסיבות הפשע ולא את העובדה הטעונה הוכחה (אדם אשם או לא). על בית המשפט לקבוע כי המסקנה המפלילה היחידה מהראיה היא המסקנה האפשרית היחידה להרשעה, ואין שום תזה אחרת שסותרת את המסקנה הזו.

מהי ראיה פורנזית?

ראיות יכולות להסתמך על זיהוי (עדי ראיה), מסמכים וחפצים או ראיות פורנזיות. בעוד עדי ראיה מוסרים את העדות שלהם על סמך החושים שלהם והזיכרון שלהם (שעלולים להיות מתעתעים), הרי ראיה פורנזית נבדקה במעבדה ונחשבת לראיה אובייקטיבית וחד משמעית.

ראיה פורנזית (Forensic) זו ראיה מדעית הנסמכת על שימוש בטכנולוגיות מדעיות לצורך פענוח פשעים. היא נאספת על ידי אמצעי בדיקה טכנולוגיים מתקדמים המאפשרים למשטרה לספק ראיה עובדתית מוצקה שאף עלולה להטות את מהלך המשפט לכאן או לכאן. הראיה הפורנזית יכולה להיות טביעת אצבע, דגימת DNA, נוזלי גוף, סיבים, שרידי שיער, עקבות נעליים ועוד. למעשה זו כל ראיה מדעית שנמצאה בזירת הפשע ואשר יכולה לקשר את הנאשם ישירות לביצוע העבירה.

מי שאחראי לאיסוף הראיות הפורנזיות היא חטיבת הזיהוי הפלילי (מז"פ). חוקרים מטעמה מגיעים לזירת הפשע ואוספים ראיות גלויות לעין, כמו גם ראיות פוטנציאליות שיש לחפשן (כמו טביעת אצבע בלתי נראית). ההנחה היא שכל מגע מותר עקבות ולכן גם אם זירת הפשע נראית תמימה וחסרת כל ראיות, יש לבצע חיפוש יסודי ומקצועי לאיסוף ראיות פורנזיות. כל הראיות נאספות בקפידה

18/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

ונשלחות לבדיקות במעבדה לזיהוי פלילי. בישראל פועלות 15 מעבדות מז"פ במגוון תחומים וכל מעבדה מפעילה ציוד מעבדי טכנולוגי משוכלל. מומחי המז"פ עברו הכשרות מקצועיות, לצד התנסות במקרי אמת ועמידה בבחינות פנימיות ובינ"ל.

האם אפשר להסתמך על ראיה פורנזית בהרשעה?

המשפט הישראלי נסמך על המשפט האנגלי והאמריקאי הגורס כי אפשר לבסס הרשעה בפלילים רק על סמך ראיה פורנזית, גם אם היא ראיה בודדת. עם זאת, לבית המשפט עצמו אין את כל הכלים המקצועיים כדי לקבוע את מהימנות הראיות ולכן הוא מזמן מומחים שקובעים אם הממצאים מספקים לצורך הרשעת הנאשם. אפשר לבטל ראיה פורנזית בכמה תנאים:

- הנאשם וההגנה מספקים הסבר סביר להימצאותה של הראיה, כך שהיא יכולה לשכנע בחפותו.
- איסוף הראיות היה לקוי ולא מקצועי.
- התוצאות המתקבלות מאפשרות פרשנויות שונות.
- התנאי למהימנות ראיה פורנזית הוא שאפשר לבצע על הממצא בדיקה חוזרת. אם הבדיקה החוזרת מספקת פרשנות שונה, הראיה ללא תתקבל כראיה פורנזית בבית המשפט.

הסתמכות על ראיה פורנזית בודדת כהרשעה

מרבית הראיות הפורנזיות הן דגימות DNA שנאספות בזירה ואשר יכולות ללמד על מעורבות אדם בפשע, גם שנים לאחר שנתפס. אף כי מדובר בראיה מדעית שניטלה באמצעים משוכללים ונבדקה במעבדה, בית המשפט נוקט בזהירות יתר כדי להסתמך עליה בהרשעה, במיוחד אם היא הראיה היחידה. השופטת ארבל קבעה [ע"פ 149/12] כי אין מניעה להרשיע אדם על סמך ראית DNA, אולם יש לשמור הרשעה כזו רק למקרים יוצאי דופן.

גם טביעת אצבע היא ראיה נסיבתית פורנזית והיא נתפסת כאמינה ביותר. השופטת ביניש ציינה [4471/03] כי הימצאות טביעות אצבעותיו של המערער על חפץ נייח ששימש לביצוע העבירה קושרת אותו לביצועה. כלומר ברגע שטביעת האצבע של אדם נמצאה על חפץ הקשור לאירוע, חובת ההוכחה עוברת אליו. אם הנאשם לא מספק הסבר הגיוני מטעמו, הרי שאפשר להרשיעו על סמך טביעת האצבע.

טביעת אצבע היא ראיה פורנזית מוצקה יותר לעומת DNA, כי היא ייחודית לכל אדם. לעומת זאת דגימת DNA יכולה "להתגלגל" למקום האירוע באקראי. למשל שערה של הנאשם. משום כך בית המשפט מרבה יותר להרשיע על סמך ראיה בודדת של טביעת אצבע, יחסית להרשעה על סמך ראיה בודדת של דגימת DNA.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהתמודדות עם משפט פלילי

ההליך הפלילי מתחיל בחקירה, איסוף ראיות, הצגת בבית משפט וקביעת פסק הדין וגזר הדין. יש כמה סוגי ראיות לביסוס התשתית הראייתית וביניהן הראיה הפורנזית הנאספת באמצעות טכנולוגיה משוכללת ונשלחת למעבדה לבדיקה. אפשר במשפט הישראלי להרשיע אדם על סמך ראיה פורנזית בודדת, אולם על הראיה לעמוד בכמה תנאים, במיוחד אם זו ראיה בודדת במשפט.

אם נחשדתם או הואשמתם בביצוע עבירה פלילית, יש להיעזר בעו"ד פלילי מנוסה שיידע כיצד לנווט בין האפשרויות השונות שהחוק מאפשר לו. גם אם נמצאה בזירה ראיה פורנזית הקושרת אתכם לאירוע, יש לבדוק כיצד נאספה, היכן נבדקה, מהי אמינותה והאם

18/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

היא מספיקה להרשעה.

תחום הדין הפלילי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליך הפלילי יכול להוות שלב יציאה ממנו ולהיפך, מניעת יציאה ממנו. שלב היציאה יכול להיות בגלל הוכחה שאכן לא התבצעה עבירה, אך גם תודות לכשלים בירוקרטיים וביצוע כושל או לא חוקי של אחד מהשלבים שנסקרו לעיל. נוסף כל כך, יש לדעת כי רף ההתייחסות של החוק לסעיפים שונים באותו תחום הן שונות לחלוטין ודבר זה משפיע על העונש המוטל על הנאשם. משום כך גם אם האדם יודע שהוא אשם, עליו לקבל ייעוץ כיצד להודות ועל איזה סעיף. המרה של סעיף בסעיף אחר יכול להיות ההבדל בין עסקת טיעון מוצלחת לבין מאסר של שנים ארוכות.

היוועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המנהלי או המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שיייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

צוות עורכי הדין שלנו, ביניהם גם יוצאי הפרקליטות השונות ורשויות האכיפה, פועל במקצועיות ומסירות על מנת ולהגן על זכויותיך. המשרד מונה צוות אנשים מוכשר וייחודי המתורגל בחשיבה "מחוץ לקופסה" למציאת פתרונות מקוריים ופועל תמיד למען לקוחותיו ללא מורא ובנאמנות, תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצון המטופל. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.